

בלבבי משכן אבנה

שאל לבבי

שאלות ותשובות
תשעה באב תשפ"ב

[253]

מהארכיון

א. צַעַר הַשְּׂכִינָה.....

ב. קוֹשֵׁי עִם אֲמִירַת קִינּוֹת.....

ב. טו בֶּאֱב וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי.....

צַעַר הַשְּׂכִינָה

א) מֵהוּ צַעַר הַשְּׂכִינָה?

ב) אִם אֲנִי מְרַגֵּשׁ הַצַּעַר שֶׁל אֲחֵרִים הֲאֵם זֶה נִקְרָא צַעַר הַשְּׂכִינָה?

ג) הֲאֵם הַשְּׂכִינָה הִיא דָּבָר נִפְרֶדֶת מֵהַנִּשְׁמוֹת שֶׁלָּנוּ אוֹ שֶׁהַשְּׂכִינָה הִיא חֶלֶק מֵהַנִּשְׁמוֹת שֶׁלָּנוּ?

ד) כִּשְׂאֵנִי מְרַגֵּשׁ צַעַר שֶׁל הַזּוֹלָת הֲאֵם אֲנִי צָרִיךְ לְהִרְגִישׁ הַצַּעַר שֶׁישׁ לְהַשְּׂכִינָה מִזֶּה גִּׁיׁכׁ אוֹ שֶׁעֲצֵם הַשְּׂתַתְּפוֹת בְּהַצְרוֹת שֶׁל אֲסוֹנוֹת נִקְרָא שְׂאֵנִי מִשְׁתַּתֵּף עִם צַעַר הַשְּׂכִינָה?

ה) אִיךְ אֶשֶׂה יִכְוֶלָה לְהִתְחַבֵּר עִם צַעַר הַשְּׂכִינָה בַּחַיִּי הַיּוֹם יוֹם שֶׁלָּהּ?

ו) יֵשׁ חֲבוּרָה שֶׁל נְשִׁים שֶׁנִּפְגָּשִׁים בְּכָל שָׁבוּעַ לְבִכּוֹת בִּיחָד עַל צְרוֹת הַרְבִּים כְּדֵי ״לְהִשְׁתַּתֵּף עִם צַעַר הַשְּׂכִינָה״, וּבִזְהַר הַזְּמַן גַּם מִתְּפַלְלִים, וְחוֹשְׁבִים מִחֲשֻׁבוֹת שֶׁל אֲמוּנָה וְאִין עוֹד מִלְּבָדוֹ, וְגַם בְּאוֹתוֹ זְמַן הֵם אוֹכְלִים בְּכוֹנוֹת שֶׁל קְדוּשַׁת אֲכִילָה, וּמְשׁוֹחֲחִים בְּעֵינֵי עֲבוּדָה וְעֵינִים גְּבוּהִים. וְעוֹשִׂים כְּמֵה דְבָרִים שְׂאֵנִי חוֹשֶׁבֶת כְּמִדְרָגוֹת שֶׁל צְדִיקִים, אֲבָל אֲנִי חוֹשֵׁב שְׁנִשִּׁים אֱלֹהִים בְּאֲמַת הֵם בְּעֵלֵי מִדְרָגָה וְצַדִּיקוּיּוֹת שְׂרָאוּיִים לְעִשׂוֹת דְּבָרִים אֲלוֹ. אֲבָל גַּם אֲנִי מְסוּפֵק אִם כָּל הַנִּ״ל בְּאֲמַת נִכּוֹן לְנִשִּׁים לְעִשׂוֹת כִּיּוֹן שְׂאִין זֶה הַדְּרָךְ הַנּוֹרְמָלִי לְנִשִּׁים. הֲאֵם הַחֲבוּרָה הַנִּ״ל עוֹשִׂים דְּבָר נִכּוֹנָה אוֹ בְּלִתִּי נִכּוֹנָה?

ז) הֲאֵם רְאוּי לְנִשִּׁים לְלַמּוֹד בְּסֵפֶר טִיב יְרוּשָׁלַיִם אִם הֵם מְעוֹנִיִּים בְּדְבָרִים אֱלֹהִים?

ח) הֲאֵם יֵשׁ סִפְרִים שְׂרָאוּי לְנִשִּׁים לְלַמּוֹד בְּנוֹשֵׂא צַעַר הַשְּׂכִינָה?

תְּשׁוּבָה:

א. צִמְצוּם יֵתֵר שֶׁל גִּילּוּי הַקִּבְׁׁה בְּעוֹלָמוֹ, צַעַר מִלְּשׁוֹן ע-צַר, צְרוֹת, צִמְצוּם. וְיֵשׁ צִמְצוּם רְאוּי, וְיֵשׁ צִמְצוּם רַב יוֹתֵר, וְצִמְצוּם רַב יוֹתֵר הוּא צַעַר הַשְּׂכִינָה.

ב. כֵּן! כִּי בְּכָל צְרוֹתָם לוֹ צַר, וְשׁוֹרֵשׁ הַצַּר הַתַּחְתּוֹן שֶׁל הָאָדָם, בְּצַר הַעֲלִיּוֹן.

ג. הִיא הַשׁוֹרֵשׁ שֶׁל הַנִּשְׁמוֹת.

ד. גַּם וְגַם, צַעַר בְּעֵנָף לְמִטָּה בְּאָדָם, וְצַעַר בְּשׁוֹרֵשׁ בְּשְׂכִינָה. כִּי כָּל צִמְצוּם תַּחְתּוֹן פּוֹעֵל צִמְצוּם בְּעֲלִיּוֹן, וְכֵן לְהִיפֹךְ.

ה. יֵשׁ לְהַחֲדִיר וְלַגְלוֹת אֶת הַרְצוֹן לְגִילּוּי הַקִּבְׁׁה וְכַבּוּד בְּעוֹלָם, שֶׁזֶהוּ הַרְצוֹן הַפְּנִימִי שֶׁל כָּל נִשְׁמָה מִיִּשְׂרָאֵל, וְכַאֲשֶׁר הַרְצוֹן הַזֶּה בְּגִילּוּי יֵשׁ צַעַר עַל כָּל חֲסָרוֹן בְּגִילּוּי זֶה. וְכִפִּי עֵרֶךְ הַרְצוֹן, כֵּךְ עֵרֶךְ הַצַּעַר.

ו. אִם זֶה מִדְרָגָתָם זֶה נִכּוֹן! **וְנִצְרָךְ לְאֲזוֹן זֹאת עִם כָּל שְׂאֵר חֲלָקֵי הַנֶּפֶשׁ, וְעוֹלָם הַמַּעֲשֵׂה**. וּפְעַמִּים שְׂאִינוֹ מְאוֹזֵן וְאִזִּי פּוֹגֵם בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם עֲצוּמוֹ, בְּשִׁלּוּם בֵּית, וּבְכָל בְּנֵי הַבַּיִת, וְעוֹד.

ז. לֹא.

ח. איני מכיר ספר מסודר בענין זה, אלא הדבר מפוזר בדברי רבותינו, וישנם ליקוטים, למשל בקינות לתשעה באב שיצאו בשנים האחרונות עם ליקוט מרבותינו בעניינים אלו.

קושי עם אמירת קינות

יש לי קושי בכל שנה בתשעה באב עם אמירת הקינות. אני מתבונן קצת בהדברים שאני אומר והדעת שלי אינו סובל הצרות והאירועים שהיו שמה, ולדוג' אני חוזר תמיד לחשוב על איך נשים רחמנות בישלו את ילדיהן ואיך התאכזרו כ"כ וכל הרעב והצמא שהיה שם וכל הילדים שמתו שם וכו' וכו' ופשוט בלי הצרה של החורבן בהמ"ק כבר הדעת אינו סובל קריאת הדברים והתבוננות בהאירועים שמה. וכיון שאיני יכול לסובל זה איני מסוגל לקרות יותר מחמש קינות וכדו' דכבר אני מרגיש שגוען מהמעט בהקינות שאני אומר. ואז אני יושב ואני אומר כלום ואיני מוסגל להתבונן יותר על הקינות, ואז אני יוצא חוצה ומבטל הזמן בבית הכסא וכדו' עד שהשחרית מסתיים, מחמת שאין לי את הכלים לאמר כל הקינות עם הלב וברפט עם השגאון והעצבות שאני מרגיש מקריאת הקינות. ובכל שנה אני אומר לעצמי, "נו, טוב מעט תחנונים בכוונה מהרבה בלא כוונה, דאחד המרבה ואחד הממעיט..." אמנם אפשר שיש כאן בעיני בני אדם באמת צריך לתקן. ואיני מסוגל להבין איך כל האנשים אצלי אומרים כל הקינות. בשלמא אם האדם אינו מתבונן כלל מה שהוא אומר, אז אין לו בעיני, וכל הבעיני שלו הוא רק איך לישב משעה 8 בבוקר עד 1 בצהריים ואיך להסתדר על הילדים שם לזמן הרבה. אבל אם האדם מתבונן אפי' קצת ויש לו אפי' קצת לב להדברים שהוא אומר, וכ"ש אם הוא אדם רגיש יותר, פשוט אי אפשר לסיים אפי' קינה אחת או שני קינות!

האם אני כבר יוצא ידי חובת אבילות שלי בתשעה באב ע"י אמירת קינה אחת עם התבוננות ולב ודמעות, ואין אני צריך לעשות יותר מזה, או שאני צריך להשתמש בכח ה"דעת" שלי לאזן את ההרגשים שלי וכמש"כ הרב בספר דע את הרגשותיך? ואם כצד ב', איך אני יכול לעשות את זה?

תשובה:

באופן כללי נצרך לאזן הדעת עם ההרגשים, וזו עבודה כללית של בנין השכל, כפי שנתבאר בדע את מחשבותיך, דע את דעתך, ודע את תורתך - דרכי הלימוד.

אולם לעת עתה, וכן כל אדם, נצרך לומר קינות כפי מנהג ישראל כל אחד בקהילתו. אולם, כבר נהגו רבים לומר כפי כחם הנפשי, כפי מדרגת לבבם. אולם נצרך מאוד **בדיקה אמיתית**, ולא ח"ו פריקת עול ועצלות.

וכל אדם יוצא חובת אבילותו לפי כח לבבו, וכפי גדרו הדין.

טו באב ובית המקדש השלישי

בסוף השיעור השני של "טו באב" הרב מבאר כמה חידושים שהאור של ט"ו באב מגלה, א - שלא היה חורבן בכלל, כיון שבהמ"ק השלישי היה בשמים כבר כל הזמן וזהו הבהמ"ק האמיתי שלא היה נחרב ולא שייך בה חורבן. ב - האור של טו באב מגלה למפרע שתשעה באב היה מועד.

(א) השאלה הוא דאע"פ שלא היה חורבן בהמ"ק מצד בית שלישי מ"מ בודאי היה חורבן על הבית ראשון ובית שני וא"כ מה הכוונה שמגלה לא היה חורבן בהמ"ק בכלל?

(ב) האם בהמ"ק השלישי הוא בנין חדש שאינו קשור בכלל לבית ראשון או בית שני או שהוא הפנימיות של בית ראשון ובית שני שיתגלה לעת"ל (ושכבר קיימת ונבנה בשמים רק שאינו מתגלה בשלימות עד שירד משמים להאי עלמא?)

(ג) ועוד שאלה, דא"כ למה אנו מתאבלים על החורבן בכל שנה ומתייחסים להחורבן אם באמת לא היה חורבן. ואה"נ שהאור הזה יתגלה רק לעת"ל אבל גם השתא האור מאיר וא"כ למה לא מתייחסים כלל להאור הזה שמגלה שלא היה שום חורבן.

(ד) האם האור של ט"ו באב קשור לנחמה של תשעה באב אחר חצות, שבו אנו מגלים בתוך זמן החורבן שהיה אור בתוך החושך, שגם ביום חושך יש אור של נחמה, ושהנחמה שלנו לאחר חצות היא גופא שבאמת בפנימיות לא היה חורבן.

א שו"ת בלנבי משכן אבנה · תשעה באב תשפ"ב [253] מהארכיון

(ה) בבני יששכר כתוב שבית שלישי נבנה בחשון אמנם בפסיקתא רבתי שהרב הביא בשיעור על טו באב מבואר שבית שלישי נבנה בט"ו באב האם זהו מחלוקת בחז"ל מתי יבנה בית שלישי?

(ו) שאלה לגבי עשרה הרוגי מלכות שעליהם אנו בוכים בקינות, "על אלה אני בוכיה". הנה שיא הבכי בהקינות בדרך כלל הוא בעת אמירת הקינות על עשרה הרוגי מלכות, שבו הבכיות נוזלות בקלות, ואפי' אצל אלו שליבים מטומטמם, הרבה פעמים הם מתעוררים לבכות כשאומרים הקינות על עשרה הרוגי מלכות. אמנם שמעתי ברבינו בחיי' עה"ת (פ' מקץ פרק מ"ד פסוק י"ז) כתוב דברח חידוש ופלא מאד, שעשו להם נס והחליפו גופם עם גויים, ונמצא שלא נהרגו בכלל וגם לא עברו שם צער גופני עליהם (והג"ר י"מ מארגנשטרן שליט"א חידש בזה שאע"פ שצעקו בשעת מעשה כל הלילה, זה היה משום שהיו בצער מחמת החילול ה' כיון שחשבו שהעם לא היו יודעים מזה ושהעם חשבו שהתנאים הקדושים היו עומדים להריגה, ונמצא שכל הצער של התנאים היה רק מצד צער החילול ה'), וכן כתוב בערבי נחל בפ' מסעי בשם המהר"ם, שיש לו מסורה מאבותיו שכל מי שנהרג על קידוש ה' אינו חווה שום צער, אבל לפי דעת רבינו בחיי' נמצא שלא נהרגו בכלל כיון שגופם נתחלפו עם גויים. וא"כ לפי הנ"ל למה צריכים לבכות בשעת אמירת הקינות על עשרה הרוגי מלכות אם באמת לא עברו עליהם שום הריגה או צער?

תשובה:

- א. כמש"כ היינו "כחולמים", מתראה שכל מה שראינו היה בעולם תחתון יותר, ובערך עולם עליון כל עולם תחתון הוא דמיון. כדוגמת אדם מבוגר שבערכו הילד חי בדמיון. אולם בערך לעולם התחתון זהו מציאות ממש. וזהו כל סוד הבריאה, מציאות של תחתון, בערך לעליון זהו דמיון.
- ב. ביהמ"ק השלישי הוא השורש, והראשון והשני ענפיו.
- ג. בלשון של ר' שמעון, זהו מכאן ולהבא ולמפרע, ולא למפרע ממש. ובלשון דלעיל, כשנמצאים בעולם השתא יש חורבן, וזהו המציאות למעשה ולדינא. אולם ביחס לגילוי של עוה"ב, כל העוה"ז דמיון.
- ד. כן! כן! אולם התנוצצות, ניצוצות ולא אור גמור.
- ה. "אב" נקרא כן מלשון התחלה, שורש תחילתו באב, וסופו בחשון. נחש-ו. תחילתו אב, מדרגת אדם, וסופו בנחש, עקב, "הוא ישפוננו עקב."
- ו. בהנהגת הטבע נגזרה גזרה של מיתה, ועל זה בוכים, על כח הכילוי שנגזר. אלא שהם נתעלו בבחינת "וינס", ונסו למדרגת "נס", ודו"ק היטב. אולם עצם הגזירה במדרגת הטבע עדיין לא בטלה. והבן שהבכי אינו רק על התוצאה, ותלוי אם מתו, אלא הבכי על עצם הגזירה, כליון, כח הכליון שירד לעולם ושולט, ולא רק מחמת תולדותיו.

לקבלת העלון השבועי בדוא"ל, וכן מקובץ שאלות ותשובות
לפי סדר הפרשיות, יש לשלוח בקשה לכתובת: info@bilvavi.net
לקבלת דרך הפקס, יש לשלוח בקשה למספר הפקס 03-548-0529

שיעורי מורינו הרב שליט"א מופיעים ב"קול הלשון"

ישראל 718.521.5231073.295.1245 USA